

CYNGOR CYMUNED BETWS

Cynhaliwyd Cyfarfod Blynyddol Cyngor Cymuned Betws fwy neu lai ar Starleaf ddydd Mercher y 12^{fed} Mai 2021 am 18.30 yr hwyr.

Cynhaliwyd y cyfarfod ar sail anghysbell yn unol â darpariaethau Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Coronafirws) (Cyfarfodydd) (Cymru) 2020.

Dylai unrhyw aelod o'r cyhoedd sy'n dymuno mynychu'r cyfarfod fel gwyliwr neu sydd â chwestiynau i'w ofyn i'r Cynghorwyr gysylltu â'r Clerc er mwyn i hyn allu digwydd a'r weithdrefn gywir i'w dilyn.

Dechreuodd y cyfarfod am **18:35** gan fod gan y Cynghorydd Lewis broblemau gyda'i chyfrifiadur, ymunodd â'r Cynghorydd Richards yn ei chartref lle'r oedd y Cynghorydd Price hefyd yn bresennol.

YN BRESENNOL: Y Cynghorwyr Mike Jones, Delyth Richards, Annette Price, Betsan Jones, Jose Picouto, Andrew Williams, Peter Comley, Dave Stacey, Andy Megrath, Lynwen Phillips, Lucy Jones a Loreen Lewis.

Clerc: Angela Brown

1. Ethol Cadeirydd

Cynigiwyd gan y Cynghorydd L Jones ac eiliwyd gan y Cynghorydd Price y dylid penodi'r Cynghorydd Picouto yn Gadeirydd ar gyfer 2021 - 2022.

Pleidleisiwyd ar hyn yn unfrydol gan y rhai a oedd yn bresennol.

Derbyniodd y Cynghorydd Picouto y penodiad a llofnodi'r Datganiad Derbyn Swyddfa.

PENDERFYNWYD y dylid penodi'r Cynghorydd Picouto yn Gadeirydd ar 12^{fed} Mai 2021.

2. Datganiad Derbyn y Cadeirydd yn y Swydd.

Bydd hwn yn cael ei bostio i'r Clerc i'w lofnodi.

3. Penodi Is-gadeirydd.

Cynigiwyd gan y Cynghorydd Williams ac eiliwyd gan y Cyng Megrath y dylid penodi'r Cynghorydd Phillips yn Is-gadeirydd.

Pleidleisiodd 9 aelod dros yr apwyntiad hwn gyda 2 yn ymatal. Cariwyd y bleidlais o blaid.

Derbyniodd y Cynghorydd Phillips yr apwyntiad.

PENDERFYNWYD y dylid penodi'r Cynghorydd Phillips yn Is-gadeirydd ar 12^{fed} Mai 2021.

4. Ymddiheuriadau am Absenoldeb (i'w rhoi i'r Clerc cyn y cyfarfod)

Ni dderbyniwyd yr un.

5. Adroddiad y Cadeirydd ar y 6 mis blaenorol yn y swydd a oedd yn dymor byr oherwydd Pandemig Feirws Corona.

Dywedodd y Cadeirydd ymadawol y Cynghorydd Betsan Jones ei bod wedi bod yn bleser bod yn gadeirydd am y 6 mis diwethaf. Mae wedi bod yn gyfnod anodd oherwydd Pandemig Feirws Corona, fodd bynnag, mae llawer wedi'i gyflawni.

Dywedodd ei bod yn wych croesawu Cyngorwyr newydd ar fwrdd y llong sydd â llawer o wahanol sgiliau i'w cynnig i'r cyngor ac sydd o oedrannau amrywiol.

Dywedodd ei bod yn dda gweld y Grŵp Gwirfoddolwyr ar gyfer y meysydd hamdden yn ail-ddechrau.

Diolchodd i Angela y Clerc am ei gwaith caled yn ystod y chwe mis diwethaf ac am gefnogaeth yr is-gadeirydd a'r holl Gynghorwyr. Aeth ymlaen i nodi bod symud ymlaen yn gadael i bawb weithio gyda'i gilydd er budd holl drigolion Betws

ADRODDIAD CLERC

1. INCWM AC ESBONIAD 2020/2021

Hysbysodd y Clerc y Cyngorwyr y bydd Mr Lyn Llewellyn yn cynnal yr archwiliad mewnol o Gyfrifon y Cyngor Cymuned dros y pythefnos nesaf ar ôl cael eu rhoi iddynt ar 11 Mai 2021. Y mynediad cyhoeddus i Gyfrifon y Cyngor Cymuned fydd 20 Awst - 17eg Medi 2021 Y dyddiad archwilio allanol yw 20 Medi 2021 pan all aelodau'r cyhoedd arfer eu hawliau o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004. Bydd Swyddfa Archwilio Cymru yn cyhoeddi eu barn archwilio am Gyfrifon y Cyngor Cymuned ar ôl 27 Medi 2021.

Rhoddodd y Clerc grynodedb byr o faterion ariannol y Cyngorau a gwahoddodd y Cyngorwyr pe byddent am archwilio'r datganiadau banc a'r cyfriflyfr yn unol â mesurau firws corona i roi gwybod iddi ar ôl iddynt gael eu dychwelyd gan yr archwilydd mewnol a bydd Cyfarfod Cyllid ar wahân cael ei drefnu i gwblhau'r broses archwilio fel y gellir anfon y ddogfennaeth berthnasol at yr archwilydd allanol. Mae angen gwneud hyn erbyn 30 Mehefin 2021.

Incwm - Y praesept a dderbyniwyd gan Gyngor Sir Caerfyrddin ar gyfer 2020/2021 oedd **£37,000**, cynyddwyd hyn i **£42,000** ar gyfer 2021/2022.

Ad-daliad ad-daliad TAW ar gyfer y blynyddoedd 2019/2020 yw **£4335.69**.

Llog banc oedd **£11.83**

Roedd Taliadau Rhent gan Glwb Rygbi Betws yn parhau i fod heb eu talu oherwydd Pandemig a Cloi Firws Corona. Taliadau heb eu talu o **£500** Mawrth 2020, **£500** Medi 2020 a **£500** Mawrth 2021. Trafodir hyn ymhellach mewn cyfarfod ar wahân yn y dyfodol yn unol â chofnodion cyfarfod mis Ebrill.

Y costau postio oedd **£56.50**.

Cyfanswm y Gwariant ar gyfer 2020/2021 yw **£63,169.61**. Rhoddir dadansoddiad o'r gwariant i chi maes o law wrth baratoi ar gyfer y Cyfarfod Cyllid.

Y Balans sy'n cael ei ddwyn ymlaen yw **£32,598.51**

Cyfanswm y ffigur ar gyfer Asedau sydd gan y Cyngor Cymuned **£123,786.89** sy'n cynnwys gwerth yr offer ym meysydd chwarae Heol Y Felin a Maesquarre a rhai eitemau o'r Prosiect Gardd Glöynnod Byw.

2. CEISIADAU CYNLLUNIO

Mai 2020 - Mai 2021 = **17** cais o dan y system rifo newydd o PL/ a **10** o dan yr hen E/ system.

Derbyniwyd **27** cais sy'n gynydd o 4 yn nifer y ceisiadau a dderbyniwyd o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol o **23**. (derbyniwyd 6 rhwng Mai 2020 a 7-11 Medi 2020 gwybodaeth a roddwyd yng Nghyfarfod Blynnyddol Tachwedd 2020).

3. RHODDION

8 Elwodd sefydliadau gan gynnwys Capel Newydd a Eglwys Dewi Sant, i gyfanswm o **£1150.00**, gostyngiad o **£525.00** ar y flwyddyn flaenorol.

Yn y flwyddyn flaenorol 2020/2021 9 buddiodd 9 sefydliad (gan gynnwys rhoddion Mynwent Capel Newydd a Mynwent Dewi Sant). Sylwch na wnaed unrhyw roddion ar gyfer Goleuadau Nadolig ar gyfer Capel Newydd a Eglwys Dewi Sant gan na chodwyd yr un ohonynt oherwydd Pandemig Coronavirus.

4. RHAGOLYGN DROS Y FLWYDDYN GORFFENNOL

Mae'r 14 mis diwethaf wedi bod yn flwyddyn anodd a heriol i bawb oherwydd Pandemig Feirws Corona a'r cloeon lle mae ffyrdd amgen o weithio a byw wedi dod yn normal newydd.

Mae Cyngor Cymuned Betws wedi dod yn grŵp mwy amrywiol yn ystod yr amser hwn gyda Chynghorwyr newydd yn dod â gwybodaeth, sgiliau a brwdfrydedd. Mae cydweithio yn hytrach na chael gwahanol garfanau bellach yn amlwg a bydd y newid hwn yn y ddeinameg yn galluogi i welliannau a newidiadau gael eu gwneud trwy roi cynlluniau ar waith i sicrhau lles cenedlaethau'r dyfodol wrth gwrs i ennill yr arian priodol ar gyfer yr amrywiol brosiectau sy'n yn cael eu datblygu.

Gobeithio y bydd y preswylwyr ac amrywiol grwpiau cymunedol yn Betws yn ymgysylltu mwy â'r Cyngor Cymuned i gynorthwyo gyda hyn.

Cyflawniadau

- Cwestiwn Cymunedol wedi'i gwblhau.
- Mynychodd nifer o'r Cynghorwyr hyfforddiant OVW fel rhan o'u hyfforddiant datblygu / gloywi sy'n ofynnol i gael y wybodaeth ddiweddaraf am y newidiadau parhaus yn eu rolau o ddal swydd gyhoeddus.
- Dynodwyd Ash Die Back yn ardal Parc Betws a Heol Y Felin Green ac mae rhai coed wedi cael eu cwmpo gyda mwy yn gofyn am sylw ym Mharc Betws ar hyd ardal glan yr afon.
- Costau Parc Betws ar gyfer 2019/2020 £16,718 i'w gynnal. 2020/2021 £37,815 gyda £16,210 yn gost delio â'r dros 60 o goed heintiedig sy'n dioddef o Ash Die Back ar ochr Ffordd Pentwyn o'r parc.
- Costau Maes Chwarae Heol Y Felin ar gyfer 2019/2020 £3,074 i'w gynnal. 2020/2021 £5,250
- Costau Maes Chwarae Maesquarre ar gyfer 2019/2020 £3,637 i'w gynnal. 2020/2021 £2,531
- Mae Yswiriant yn Costio'r premiwm ar gyfer Awst 2020/2021 = £1,179.02 yn flaenorol £1,162.
- Cyhoeddwyd 2 Contract Newydd ar wahân ar gyfer Parc Betws, maes chwarae Maesquarre a maes chwarae Heol Y Felin a gwyrdd (cynnal a chadw cyffredinol y safleoedd a'r offer maes chwarae). Angen sicrhau bod y contractwyr yn cyflawni eu rhwymedigaethau trwy wirio'r meysydd yn rheolaidd gan ddefnyddio'r cynllun rheoli a anfonais allan o'r blaen.
- Cabinet Bwi Bywyd sy'n atal fandaliaid wedi'i osod mewn cydweithrediad â Phartneriaeth Diogelwch Dŵr Sir Gaerfyrddin (CWSP) a TRJ ger y bont droed fetel ym mhen pellaf Parc Betws.

Pryderon

- Nifer o gwynion a wnaed i'r Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus. Trafodwyd y canlyniadau mewn munudau blaenorol heb gymryd unrhyw gamau gan yr Ombwdsmon dim ond cynghori ar y cynghorwyr a wnaeth y cwynion yn gofyn am ail-hyfforddi ac y gallent fod yn agos at dorri'r Cod Ymddygiad eu hunain.
- Toriad honedig o ddata gan un Cynghorydd yr adroddwyd amdano a'i gofnodi gyda Swyddfa'r Comisiynwyr Gwybodaeth ynghyd â thoriadau honedig o'r Cod Ymddygiad gan yr un Cynghorydd. Ymchwiliadau a gynhaliwyd lle na fyddai'r Cynghorydd yn cadarnhau nac yn gwadu rhai cwestiynau perthnasol a ofynnwyd. Mae adroddiad wedi'i wneud a bydd yn cael ei gadw ar ffeil.
- Dirywiad offer maes chwarae Maesquarre.
- Cynnal a chadw cyffredinol Parc Betws.

5. DIGWYDDIADAU YN Y DYFODOL

Mae'r prif eitemau, a fydd fwy na thebyg yn cymryd llawer o amser y Cyngor dros y flwyddyn nesaf fel a ganlyn:

1. Betws Cyngor Cymuned i wneud cynllun ar gyfer y Dyfodol 5 - 10 mlynedd i wella cyfleusterau yn y pentref i'r holl breswylwyr yn unol â'r gofynion newydd ar gyfer Cyngorau Cymunedol a fydd yn cael eu gweithredu yn 2022 wrth lunio adroddiad blynyddol.

2. Cynnal a chadw a rheoli Parc Betws i ddod ag ef i'r safon sy'n ofynnol i fynd i mewn i'r Parc ar gyfer Gwobr y Faner Werdd. Ar hyn o bryd nid yw i fyny i safon ar ôl ymgynghori â'r corff sy'n cyflwyno'r Faner oherwydd bod hen ardal y Llys Tennis mewn cyflwr gwael, graffiti ar y Tŷ Haf, meinciau, llwybrau ac ardal cwrt tennis. Mae rhai o'r llwybrau'n anwastad gan achosi i ddŵr gronni, mae gan rai fwsogl a all fynd yn llithrig mewn tywydd gwlyb, mae gwreiddiau coed hefyd yn tarfu ar rai o'r llwybrau ac mae angen yr offer priodol arnynt i wneud rampiau i amddiffyn gwreiddiau'r coed a gwneud yn ddiogel. Mae llawer o chwyn yn y gwahanol welyau o amgylch y parc ac mae angen atgyweirio / ymylu ar rai. Bydd plant ym Mharc Betws ar hyd glan yr afon (dros 30) sy'n dioddef o glefyd Ash Die Back yn cael y flaenoriaeth eto gan eu bod yn fater lechyd a Diogelwch a bydd angen eu cwmpo yn ystod y flwyddyn ariannol hon 2021/2022. Disgwylir i'r Arolwg Coed Mehefin / Gorffennaf 2022.

3. Cynnal a chadw a rheoli maes chwarae Heol y Felin yn barhaus a Maes Chwarae Maesquarre.

4. Grant cyllid i'w gael er mwyn cyflawni'r gwelliannau sy'n ofynnol yn yr ardaloedd hamdden fel offer maes chwarae newydd ym Maesquarre, ardal cŵn bosibl ym mharc Betws, bwi ail fywyd yn y brif bont ym Mharc Betws, marcwyr cyfrif calorïau ym Mharc Betws ar gyfer llwybrau cerdded yn yr ardal, offer ymarfer corff posib i oedolion, mwy o feinciau, meinciau picnic yn enwedig yn yr ardaloedd heulog ym Mharc Betws, yn y pen pellaf / Maes Chwarae Maesquarre. Mae mwy o blannu yn y gwelyau llwyni / gardd synhwyaidd, gorchudd daear a phlanhigion gwenyn / pili pala yn stumpery o dan y coed rhwng yr ardd synhwyaidd a rheiliau blaen lle mae'r clychau'r gog ar hyn o bryd, ystyriwch gyrchu planhigion / planhigion sy'n hoff o gysgod ac sy'n goddef ardaloedd sych i'w gosod o dan foel ardaloedd ger y fynedfa / coed eraill yn y parc.

5. Bydd angen ailedrych ar yr adroddiad Bio Amrywiaeth a'i ddiweddarau yn ôl yr angen bob yn ail flwyddyn.

Gorffennodd y Clerc trwy ddiolch i'r Cadeirydd a'r Cyngorwyr am eu cefnogaeth dros y flwyddyn ddiwethaf ac mae'n edrych ymlaen at weithio tuag at fwy o gyflawniadau ar gyfer blwyddyn 2021/2022.

Daeth y cyfarfod i ben am **18:50**.